

Möten på ockuperad mark (4)

”Mitt barnbarn blir ett demografiskt problem”

Avståndet är inte mer än drygt en mil, men även om invånarna i Beit Sahour betraktar Jerusalem som sin huvudstad är det många som inte har varit där på många år. För palestinier på Västbanken krävs tillstånd, och utan goda skäl får man inget sådant. Visst kan man ta sig in ändå, men det innebär en risk som de flesta inte är beredda att ta.

På vägen tillbaka från Beit Sahour ägnar vi några timmar åt Yad Vashem, minnesmärket över offren för förintelsen av judar under andra världskriget. Bilderna på judarnas lidande är outhärdliga och det är mycket tyst i bussen på väg därifrån. Inga ord känns tillräckliga.

Ingen skildring av konflikten i Mellanöstern kan förbigå den kollektiva skuld till det judiska folket som världssamfundet har på grund av sin handfallenhet inför det som hände i Tyskland på 40-talet. Men även om massmorden i koncentrationslägren förmodligen saknar motstycke i världshistorien, är det beskrivningarna av det mer subtila förtrycket under 30-talet som berör mig mest. De har nämligen klara paralleller in i vår egen tid.

I Yad Vashem beskrivs hur statlig propaganda under 30-talet byggde upp ett folkligt hat mot den judiska minoriteten i Tyskland, hur deras äganderätt beskars genom orättvisa lagar, hur de övervakades och trakasserades av polisen, hur enstaka terroristdåd av judar togs till intäkt för repressalier och ”spontana” upplopp där judar misshandlades och egendom förstördes eller konfiskerades.

Visst kan det finnas gradskillnader, men mönstret känns otäckt välbekant. Samma sak har i vår tid hänt både i Bosnien, Kosovo, Rwanda och Kongo.

Och det händer i Israel/Palestina idag. Fast nu är det judarna som är övermakten, och araberna som är den förtryckta minoriteten.

Hashem Mahameed är en av tio arabiska ledamöter i Knesset, det israeliska parlamentet. Knesset har 120 ledamöter, och de arabiska rösterna kan ibland utgöra tungan på vågen.

- Vi vill ha demokrati. Ett land som diskriminerar en sjättedel av sina medborgare eller ockuperar sitt grannland är ingen demokrati, säger han.

Han understryker att han inte kan föra talan åt palestinierna på ockuperade områden. Han företräder den dryga miljon palestinier som bor i det Israel som skapades 1948, och som har israeliskt medborgarskap. Men även de diskrimineras, säger han.

- Sedan 1948 har det inte byggts en enda fabrik i en arabisk by. Och om min dotter skulle få ett barn så betraktas det i Knesset som ett ”demografiskt problem”, samtidigt som man försöker stimulera nativiteten bland judar, säger han med hänsyftning på en uttalad oro för att den höga nativiteten bland araber skall leda till en förskjutning av maktbalansen i landet.

- Att säga att Israel är ”en judisk stat” är oförenligt med att kalla det en demokrati. Att förtrycka en minoritet förstör människor. Häromdagen gick polisen in med våldsamma metoder mot protesterande elever på en judisk skola, precis som man gjort bland arabiska elever förut. Förtrycket slår tillbaka mot judarna själva, säger han.

Jag frågar honom om inte judarna lärt sig något av det de själva utsattes för i Tyskland på 30-talet.

- Det skulle finnas mycket att säga om den saken. Men jag vill inte dra parallellen till nazisterna. Det som händer här kan inte jämföras med Holocaust, säger han.

Jag kan ha fel, men jag tycker mig läsa i hans blick att han tycker frågan är relevant, men att han inte vågar svara uppriktigt av rädsla för att bli missförstådd.

Brännpunkten för hela dragkampen om Israel/Palestina är Jerusalem, helig stad för tre världsreligioner: judendomen, kristendomen och islam. Sedan århundraden har olika kyrkor och samfund haft egendomar i Jerusalem och mer eller mindre fredligt delat förvaltandet av de heliga platserna mellan sig.

Gamla Stan innanför 1500-talsmurarna är indelad i ett judiskt, ett armeniskt, ett kristet och ett muslimskt kvarter. Idag flyttar judarna målmedvetet fram sina positioner: araber får inte tillstånd att bygga om, renovera eller ens sälja sitt hus till en icke-jude. Allt fler hus även i de kristna och muslimska kvarteren ägs idag av judar.

I det judiska kvarteret huserar också en stiftelse vars yttersta mål är att återuppbygga Jerusalems tempel, som förstörts två gånger. Materialet är inköpt, prästräcker och inventarier är införskaffade och pengarna finns för att när som helst kunna börja bygga upp templet på nytt. Det är "bara" ett litet problem: Klippmoskén står ivägen. Att riva den vore att spotta hela arabvärlden i ansiktet, och det är dessbättre bara en liten fanatisk minoritet judar - och somliga kristna - beredd att göra.

Den armeniska kyrkan - som också är kristen men har sina rötter i Armenien - äger nästan alla fastigheter i det armeniska kvarteret. Det var i ett av de husen, alldeles innanför Jaffa-porten, som det svenska Frikyrkliga Studieförbundet 1991 erbjöds att etablera sig. FS har länge haft goda relationer till människor och organisationer i det heliga landet, och nu kunde man förstärka sin närvaro. Genom dialogseminarier, genom stipendiater som arbetar på platsen och som arrangerar av innehållsrika studieresor från Sverige försöker Swedish Christian Study Center vara att stöd dels för de kristna som finns i landet, dels för alla dem på olika sidor som verkar för fred och förståelse.

Efter tio dagars resa genom området har jag fått svar på många av mina frågor, samtidigt som det rests dubbelt så många nya. Kommer dessa två folk som gör anspråk på samma land någonsin att kunna leva sida vid sida? En sak är säker: jag kommer aldrig att kunna se nyheterna från Mellanöstern med samma ögon längre.

Roland Hamlin

Detta var den fjärde och sista artikeln i serien "Resa på ockuperad mark". De övriga var publicerade , och .